

talelse, som den højtærede Minister fremsatte ved Forelæggelsen af Forslaget, nemlig hans Udtalelse vedrørende Fæstespørgsmaalet. Det er ogsaa min Mening, at dette Spørgsmaal maa løses samtidig med det foreliggende Spørgsmaal. At det hører under Landbrugsministeriet, udelukker ikke, at Løsningen af det maa gaa jævnsides med Løsningen af det foreliggende Spørgsmaal. Det er en Selvfølge, at den Mulighed maa forhindres, at Fæsterne blive prisgivne Jordspekulanter. Naar nemlig Godserne gaa over til fri Ejendom, er det ikke udelukket, at Folk med Kapital ville kaste sig derover og spekulere i, hvad der der er at gøre, og det vil være uforvarsomt, om Fæsterne skulde kunne undergives saadanne Spekulanter Vilkaarlighed.

Spørgsmaalet om Fæstes Overgang til Selveje er et meget gammelt Spørgsmaal. Det blev, saa vidt jeg har set, første Gang med nogen Styrke rejst, da de raadgivende Provinsialstænder traadte sammen, og siden blev det rejst i hver følgende Samling af disse Stænder. Bevægelsen bredte sig i Bondestanden og tog endog i den Grad Fart, at Enevoldskongen i sin Tid søgte at undertrykke den ved Politiforbud. Det var navnlig denne Bevægelse, der gav Stødet til Dannelsen af Bondevennernes Selskab, hvis vigtigste Programpunkt var Jordspørgsmaalet og da navnlig Fæstespørgsmaalet. Saaledes var Stillingen, da vi naaede til 1848. Under den Frihedsluftning, der da gik over Landene, ogsaa her, blæste Vinden ogsaa i en gunstig Retning for en Løsning af Fæstespørgsmaalet. Indenrigsminister Bang i Novemberministeriet 1848 erklærede sig villig i saa Henseende, men det varede ikke længe, inden der kom en reaktionær Strømning. De følgende Regeringer lagde Spørgsmaalet hen. Bondestanden arbejdede fremdeles ivrigt for Fæstes Afløsning, men skønt der i Virkeligheden var Enighed mellem begge Rigsdagens Ting om Grundlaget herfor, lykkedes det dog aldrig at gennemføre en almindelig Afløsningslov. Derimod gennemførtes der ganske vist adskillige Love, der bevirkede et ikke ubetydeligt Salg ad frivillig Vej af Fæstegods. Den sidste af disse Love var Loven af 19. Februar 1861, hvorefter, som bekendt, Godsejerne fik Ret til at inddrage hver 10de Fæstegaard, som blev solgt. Saa kom 1866 med Grundlovsforandringen. Dermed var der slaet Bom for Gennemførelsen af en virkelig Afløsningslov. Det har ikke været Bondestanden — og det vil prak-

tisk talt sige Venstre — muligt i de siden da forløbne Aar at løfte denne Sten. Nu mener jeg, at Forholdene noget have forandret sig. Som vi have magtet at gennemføre den almindelige kommunale Valgret, haaber jeg, at Tiden nu maa være inde til at gennemføre en virkelig Tvangsafløsningslov for det Fæstegods, der er tilbage, i de Tilfælde, hvor Forlig mellem Godsejere og Fæstere ikke kan opnaas. I hvert Fald vil jeg stærkt understrege, at dette Forhold nødvendigvis maa ordnes først, saa at det sikres Fæsterne, at de kunne blive Selvejere paa lempelige Vilkaar. Jeg skal oplyse, at efter Statistikken for 1905 er der endnu 29,000 Fæstebrug tilbage med 22,000 Tdr. Hartkorn.

At Vallø Stifts og Vemmetofte Klosters Retsforhold til Staten drages med ind under Kommissionens Undersøgelse, er saare naturligt.

Jeg skal indskrænke mig til disse Bemærkninger og, som sagt, ikke inklade mig paa at drøfte Sagens Realiteter, hvad der vilde være mindre paa sin Plads ved denne Lejlighed. Jeg skal slutte med at anbefale Forslaget til velvillig og hurtigt Fremme i det høje Ting.

Om det andet Forslag, der er indbragt ved privat Initiativ, og som ogsaa er til Behandling, skal jeg kun sige, at jeg tilraader de ærede Forslagsstillere at tage det tilbage.

Marott: Det kan naturligvis kun glæde mig, at Sagen om Len og Klostre nu atter er kommen paa Folketingets Dagsorden. Der foreligger ved denne Behandling to Forslag vedrørende denne vigtige Sag. Det ene af disse Forslag, som jeg paa Socialdemokratiets Vegne har fremsat, er snart en gammel Bekendt her i Folketinget. Efter at jeg i Samlingen 1903—04 i min første Tale her i Folketinget havde omtalt Spørgsmaalet om Klostrene Vallø og Vemmetoftes Inddragelse, blev dette Forslag fremsat i Samlingen 1905—06, men det kom først til Behandling i Samlingen 1907—08 og fremkaldte da en stor Debat her i Salen, som jeg tør sige gav Genlyd ude omkring i Landet, og jeg er af egen Erfaring kommen paa det rene med, at efter denne Debat har dette Spørgsmaal vundet stor Forstaaelse og varm Interesse i vide Kredse ude i Folket, særlig mellem Husmænd og Arbejdere. Men for øvrigt erkendes det nu almindeligt, at denne Sag har Ærinde til alle, enten man bor paa Landet eller i